

# Józef Wiesław Rosłon

---

"Neues und Altes" : zur Orientierung  
in der augenblicklichen Situation der  
Kirche", Jacob Kremer, Otto  
Semmelroth, Josef Sudbrack,  
Freiburg-Basel-Wien 1974 : [recenzja]

---

*Studia Theologica Varsaviensia* 21/2, 273-275

---

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

bo sługa Twój słucha" (1 Sm 3, 9); „Nie tylko słuchajcie słowa, lecz wypełniajcie je w czynie!" (Jk 1, 22); „Litera zabija, duch zaś ożywia" (2 Kor 3, 6). Zasady te zostały krótko wyjaśnione cytatami z ksiąg biblijnych. Ponadto, trzeba zauważyć, że każdy temat w powyższych grupach (rozdziałach) dodane ma po objaśnieniach wypowiedzi Urzędu Nauczycielskiego, Ojców Kościoła, świętych, pisarzy katolickich czy nawet cytaty biblijne, które stanowią dobrą ilustrację i jakby resumé całego punktu omawianego. Wyróżniają się one drukiem kursywnym. Podane jest dokładnie źródło zacytowanej wypowiedzi.

Po fachowej literaturze (wyłącznie w języku niemieckim) podano skróty ksiąg biblijnych, ustalone w Loccumer Richtlinien ekumenicznie w 1978 r. Prof. Jakob Kremer przewodniczył w Wiedniu w dniach 22—23 października 1982 r. w Colloquium Biblicum na temat słowa Bożego w Starym Testamencie z zaproszonymi gośćmi zagranicznymi m. in. z Polski i wykazywał w podsumowywaniu dyskusji taką właśnie jasność i zwięzłość, a jednocześnie celność w formułowaniu wypowiedzi, jaką można podziwiać w tym zwięzłym, a bogatym treściowo wprowadzeniu do Biblii. Mimo, że mamy już w tej chwili kilka różnych wstępów i wprowadzeń do całego Pisma św. lub do Nowego Testamentu, przydałby się jednak i w naszej polskiej bibliistyce tego typu popularyzacyjny a jednocześnie na wysokim poziomie naukowym utrzymany „kluczyk" do prywatnego wchodzenia w przebogate rejony słowa Bożego przekazanego na ludzką modłę w Biblii.

Józef Wiesław Roston

Jacob Kremer, Otto Semmelroth, Josef Sudbrack, „*Neues und Altes*". *Zur Orientierung in der augenblicklichen Situation der Kirche*, Freiburg—Basel—Wien 1974 Herder 8° ss. 92.

W serii *Kirche im Gespräch* (Kościół w dialogu) ukazała się ta niewielka wymiarami książeczka, w przedmowie, do której prof. Jacob Kremer wyjaśnia cel i zadania publikacji. Powodowali się autorzy potrzebą duszpasterską, mianowicie chęcią dania do rąk zwłaszcza proboszczom pomocy dla zaradzenia rozdzieleniom wskutek polaryzacji wiernych na konserwatystów i progresistów w obliczu przemian mających wprowadzić odnowę w Kościele, który przestał się ukazywać w formie monolitu, jaki podziwiano przez wiele wieków. Zwraca uwagę, że podziały miały miejsce bardzo wcześniej bo za czasów św. Pawła a potem w ciągu wieków nie brakło ich. Pozór monolitu osiągnął był niejednokrotnie kosztem tłumienia możliwości swobodnego wypowiedziania się co do trudności w Kościele lub ze względów apologetycznych. W aktualnej sytuacji wymagane jest jednocześnie świadome wysiłków dla zaprowadzenia nakazanej przez Jezusa Chrystusa jedności (J 17, 21). Trzy artykuły trzech różnych autorów łączy to, że zwracają uwagę na ważne słowa i wypowiedzi odnośnie prawd z Biblii, z nauki Kościoła i z dziejów pobożności, które mogą pomóc w tym chaosie rzeczy „starych i nowych" zaprowadzić jedność wiary, przede wszystkim w Kościele katolickim, w duchu Ewangelii. Wskazówki tu

podane miałyby być przykładem i wzorem rozwiązywania problemów teologicznych w doświadczeniu zdobytym przez wieki. Jacob Kremer, profesor egzegezy Nowego Testamentu na Uniwersytecie Wiedeńskim w pierwszym artykule pt. *Nowe i stare* — słowa Jezusa o chrześcijańskim „uczonym w Piśmie” (Mt 13,52) — daje egzegezę logionu Jezusa o gospodarzu, który ze swego skarbcza wydobywa rzeczy zarówno stare jak i nowe, wskazuje na jego sens i treść teologiczną, aktualność dla pierwszych słuchaczy i dla nas obecnie — przypomina mianowicie każdemu chrześcijaninowi, że ma być „sługą słowa” (Łk 1, 2), „szafarzem tajemnic Bożych” (1 Kor 4,1) i „współpracownikiem Boga” (1 Kor 3,9), zatem zawsze ma pouczać i traktować dar jako zadanie. Rozdawać ma z przekazanego bogactwa zarówno dawne jak i nowe rzeczy, nie może zadowalać się tylko uważanymi za cenne starymi prawdami. Przy całym szacunku dla nich, otwarty ma być i na to, co nowe. Co prawda ten logion nie rozwiązuje może aktualnych problemów, ale ukazuje kierunek, w jakim ma iść według myśli Chrystusowej ich rozwiązywanie.

Otto Semmelroth, profesor teologii dogmatycznej we Frankfurcie n. M. w artykule pt. *Uprawnienie i granice pluralizmu w teologii* podejmuje problem, jak pogodzić pluralizm teologiczny w Kościele z jednością prawdy wyznawanej w wyznaniu chrześcijańskim, uzasadniając prawo do istnienia, a zarazem granice pluralizmu w teologii. Uprzednio jednak autor określa, co to jest teologia i w jakim stosunku do niej stoi wyznawanie wiary, następnie wskazuje na jedność teologii i wyznania wobec prawdy, a zarazem na ich formalną różnicę. Mogą istnieć różne teologiczne wysiłki zmierzające do zgłębienia prawdy wyznawanej objawionej przez Boga, stąd możliwy jest pluralizm teologiczny, mimo jedności wyznania wiary. Chodzi nie tylko o różne metody i różne wyniki w dziedzinie teologicznej, które należałoby uznać mimo różnic, ale także i o różnice w ramach prawowiernej teologii. Podstawową postawą ma być gotowość współposzukiwania i współpytania się celem pogłębienia swego wyznania i prowadzenia poszukiwań właściwego, głębokiego, odpowiadającego zarówno objawieniu Bożemu jak i potrzebom współczesnego życia, w którym orędzie wiary ma być aktualizowane, zrozumienia. W uznaniu ludzkiej słabości i ograniczoności pluralizm musi przyjąć formę tolerancji, szanującej przekonanie drugiego człowieka nawet, gdy się uważa, że w swym wyznaniu kroczy się po właściwej linii. Nawet w stosunku do niewiarygodnej teologii postawa tolerancji pozwala coś zyskać dla wzbogacenia własnej wiary, jak Ojcowie Kościoła potrafili z mądrości pogan wyciągać pożytek dla umacniania i obrony swej wiary. Nawet uciekający z Egiptu Izraelici zabrali egipskie skarby uważając, że w zamiarach Bożych należeć miały do nich.

Josef Sudbrack, specjalista od historii i zagadnień teologii duchowej, z Monachium, wskazuje na dzieje i oddziaływanie w ciągu wieków, począwszy od pustelników aż do św. Ignacego z Loyola słów Jezusowych „Nie sądźcie”, dodając w podtytule do tych słów „Stara mądrość ascetyczna i jeszcze coś więcej”. Ta zasada praktykowana przez mnichów i innych ascetów jest i dla nas obecnie aktualna i pożyteczna. Poprzez gotowość ratowania wypowiedzi innych ludzi, a nie potępienia ich, powstaje atmosfera umożliwiająca przebaczenie i wzajemne zrozumienie i dająca szanse urzeczywistnienia pokoju. Frankfurcki filozof Teodor W. Adorno w związku z kazaniem na górze zauważył, że łącznie z nakazem „Nie sądź!” powiedziano o żdźbłe do-

strzegającym w oku brata. Otóż odwracając to twierdzi on, iż „źdźbło w twoim oku jest najlepszym szkłem powiększającym”. Nie sądzić innych, przebaczenie wzajemne i wzajemne wysłuchiwanie się jest jednocześnie łaską darowaną od Boga wraz z obietnicą ostatecznego powodzenia. Można w perspektywie Bożej dobroci i obietnicy nałożyć człowiekowi obowiązek nie osądzania błędów innych ludzi, pamiętając o swoich własnych jeszcze zapewne większych, których nie dostrzegamy.

Wszystkie trzy artykuły były osobno drukowane w latach 1971—1973: J. Kremer, F. Pöggeler, *Zukunft der Glaubensunterweisung*, Seelsorgeverlag Freiburg 1971, 84—101; O. Semmelroth, w „*Stimmen der Zeit*” 189(1972) 75—85; J. Sudbrack, „*Geist und Leben*” 46 (1973) 25—40.

Józef Wiesław Roston

*Cuestiones fundamentales sobre matrimonio y familia. II Simposio Internacionale de Teología de la Universidad de Navarra.* Edición publicada bajo la dirección de Augusto Sarmiento, Eloy Tejero, Teodoro López, José Manuel Zumaguerro. (Colección Teológica, vol. 27). Ediciones Universidad de Navarra S. A. (EUNSA). Pamplona 1980 ss. 974 (ISBN 84-313-0663-7).

W nauczaniu Kościoła w ostatnich latach bardzo szeroki oddźwięk znajdują problemy życia małżeńskiego i rodzinnego. Pewnymi znaczącymi etapami w tej drodze są (bez wątpienia m. in. Encyklika *Humanae vitae* i ostatni Rzymski Synod Biskupów. Zawarte tam etyczno-moralne i pastoralne wskazania poprzedzone były wielorakimi badaniami i obserwacjami na wielu płaszczyznach tak etycznego życia jak i doświadczalnych analiz. Na linii przygotowań naukowych do wspomnianego wyżej synodu należy bez wątpienia odnotować II Międzynarodowe Sympozjum Teologiczne zorganizowane przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Navarra w Pampelunie (Hiszpania), obradujące w dniach 9—11 kwietnia 1980 roku nad fundamentalnymi problemami małżeństwa i rodziny.

Niniejsza recenzja stanowi prezentację wydanych drukiem materiałów z wyżej wspomnianego sympozjum. Warto tu odnotować, iż poprzednie także dotyczyło problematyki teologiczno-moralnej. Wydaje się celowe choćby schematyczne zaprezentowanie całości bogactwa treści zamieszczonych w aktach. Stanowić to będzie próbę przybliżenia polskiemu czytelnikowi przemyśleń, które tam doszły do głosu, a jednocześnie stanowią pewien reprezentatywny obraz teologii hiszpańskiej, przynajmniej w niektórych środowiskach.

Akta Sympozjum w części wstępnej zawierają bardzo skrótową prezentację współautorów (s. 7—10), indeks generalny (s. 11—15) oraz prezentację napisaną przez Prezydenta Komitetu Organizacyjnego Sympozjum, A. Sarmiento (s. 19—36). Następnie zamieszczone zostały wystąpienia w czasie otwarcia obrad: J. M. Casciaro — Dziekan Wy-